

Gebiedsbeschrijving

De gerestaureerde Ruitersmolen te Beekbergen vormt met het omringende landschap, de beekloop en de rozen- en kruidentuin een uniek voorbeeld van de rijke watermolen-geschiedenis van Apeldoorn.

De wandeling geeft een goed beeld van hoe vanaf de Middeleeuwen waterkracht werd opgewekt en gebruikt. Men heeft daarvoor destijds, evenwijdig aan de oorspronkelijke beek, een nieuwe beekloop gegraven in de hoger gelegen beekwal. Door de beek op deze wijze over circa 300 m op te leiden, werd een verval van ongeveer 3 m verkregen; genoeg om het rad van een bovenslagmolen aan te drijven. Hoe dit werkt is ter plaatse te zien. Rond de watermolen is een eeuwenoud landschap in stand gehouden. De wandeling voert hier doorheen. Ook passeert u de modeltuinen van de Stichting Het Hoogeland.

Geschiedenis

De watermolens op de Beekbergse beek stammen uit het begin van de 16de eeuw. De eerste molen, later Tullekensmolen genoemd, werd omstreeks 1535 gebouwd en was eigendom van het Sint Petersgasthuis in Arnhem. In 1601 werd deze watermolen verpacht aan Marten Orges. Deze vestigde er een papiermakerij en speelde een belangrijke rol bij de opkomst van de papierfabricage in Apeldoorn.

In 1606 verkreeg Marten Orges tevens het recht om een tweede watermolen op de beek te bedrijven: de Ruitersmolen. Volgens de overlevering moet de naam van deze molen zijn terug te voeren op deze papiermaker. Marten Orges zou vanuit zijn woning de papiermolens steeds te paard hebben bezocht. In zijn woning – aldus het verhaal – bevond zich een deur met daarin een gebrandschilderd raam dat Marten Orges te paard uitbeelde.

Vanaf 1843 was de watermolen in gebruik als korenmolen. Na een brand heeft men rond 1920 het huidige molengebouw neergezet. Tot in de Tweede Wereldoorlog was de molen als graanmolen in bedrijf. Daarna raakte de molen in verval. In 1980 werd de Stichting Vrienden van de Ruitersmolen opgericht. Deze stichting slaagde erin om in 1985 de Ruitersmolen geheel te restaureren en weer in werking te brengen. In 2001 werden waterrad en molengoot vernieuwd. Op de zolder is een expositie ingericht over papier maken en worden demonstraties papierscheppen gegeven.

Vanaf 1977 zijn de Ruitersmolen en omringende gebouwen eigendom van de Stichting Het Hoogeland, onderdeel van IrisZorg, een organisatie voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang.

IVN Apeldoorn

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap.

IVN Apeldoorn organiseert activiteiten als fietstochten, wandelingen, cursussen en landschapsonderhoud voor jong en oud. Voor mensen die zelfstandig op pad willen in de natuur, zijn er wandel- en fietsrouteboekjes verkrijgbaar via de IVN-promotiestand en de plaatselijke boekhandels.

IVN Apeldoorn organiseert voor kinderen van 6 t/m 12 jaar minstens vier keer per jaar een jeugdactiviteit, waarbij tegelijkertijd voor de (groot)ouders een excursie mogelijk is. Meer informatie en fotoverslagen op www.ivn-apeldoorn.nl

Natuur ontdekken is een boekje met negen wandelroutes rondom Apeldoorn. Deze gids is een uitgave van IVN en BDU-uitgevers.

Ommetjes

Ommetjes zijn korte routes die uitnodigen in de eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar, ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis van de website ommetjes.ivn-apeldoorn.nl

Lid of donateur worden van IVN?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid of donateur te worden. Ontvang voor een minimum jaardonatie van € 12,- vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale Nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van de activiteiten in ons werkgebied, de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via lidworden.ivn-apeldoorn.nl

Ommetje Ruitersmolen Water in beweging

Het begin- en eindpunt: Ruitersmolen, Tullekensmolenweg 47, 7361 EP Beekbergen

Lengte: 2 km

GPS: 52.16718,5.974769

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Lekker een frisse neus halen met (klein)kinderen, de hond of gezellig bijkletsen met kennissen. Wandelen in het groen ontspant en is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn deelt graag leuke en leerzame natuurweetjes met u. Wandel dit ommetje en ontdek het gebied rond de Oude Beek.

IVN streeft naar een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap

Ommetje Ruitersmolen

Water in beweging

Vertrek vanuit de Ruitersmolen linksom in een boog om de rozen- en kruidentuin. Afhankelijk van het seizoen zijn hier verschillende soorten rozen en kruiden te zien.

Ga halverwege de boog langs een rechtopstaande biels met lamp een smal paadje naar links in. Loop dit paadje door tot de beek. Hier kun je de unieke beekflora en soms de fauna goed bekijken. Langs de oevers groeit onder meer het zeldzame paarbladig goudveil en beekpunge. In het water zijn banken van het klein sterrenkroos met hier en daar waterweegbree en klimopwaterranonkel te zien. De aanwezigheid van deze waterplanten duidt op een goede waterkwaliteit. In het vroege voorjaar (half maart – half april) is, als we geluk hebben, de zeldzame beekprik – een typisch beekvisje – tussen de grindbanken op de bodem waar te nemen.

Uit de beekoevers kwelt op sommige plaatsen oranje gekleurd grondwater op. Deze oranje kleur wordt veroorzaakt door ijzer in de bodem. De beek heeft hier nog iets van zijn oorspronkelijke karakter; ze meandert nog enigszins. Er zijn steile overhangende oevers en er is veel variatie in stroomsnelheid. Dat is goed te zien aan de sortering van het grind; hoe sneller het water stroomt, hoe grover het grind is op die plek. Dit milieu vormt een ideale broedplaats voor de ijsvogel, die hier af en toe wordt waargenomen.

Loop terug langs en vervolgens door de rozen- en kruidentuin, langs een molensteen, richting de watermolen. Ga hier rechtsaf, het bruggetje over en volg het pad naar links tot bij het waterrad. De werking daarvan kun je hier goed zien. Het water valt hier bijna drie meter. Dit hoogteverschil wordt bereikt over een lengte van 300 m in de opgeleide beek, vanaf de bovenstrooms gelegen Tullekensmolen. Verderop in de walkant van de opgeleide beek staan hazelaar, krent en sleedoorn. Aan de overzijde, achter de haag, ligt een hoogstamboomgaard. Langs het pad groeien vele soorten inheemse planten.

Loop het pad af en ga linksaf het bruggetje over en vervolgens rechtdoor langs de vijver.

Aan de rechterzijde bevindt zich een grote bergingsvijver voor het rioolstelsel van Beekbergen. Bij hevige regenval komt hierin verdund rioolwater via de overstort terecht. Dit is dan enkele dagen waarneembaar aan de typische rioolgeur. Op en rond de vijver komen veel soorten vogels voor. Tot de geregelde bezoekers behoren de vrij zeldzame gele kwikstaart en het sijsje. De vijver links is een siervijver van huize De Ruiterserve.

Ga op een splitsing linksaf en volg het schelpenpaadje tot het grote hek. Ga door het hek, steek de weg over en loop rechtdoor het paadje in. Dit pad ligt tussen oude akkers en komt uit op het terrein van de Stichting Het Hoogeland. Al meer dan een eeuw biedt Het Hoogeland onderdak aan dak- en thuislozen. De stichting is in grote mate zelfvoorzienend, waarbij de bewoners zelf de boerderij, de kassen en de tuinen onderhouden.

Loop over het verharde pad onder de boogjes door tot het einde bij een wegwijzer. In het jaar 2000 zijn hier links en rechts van het pad de modeltuinen, ontworpen door gerenommeerde tuinarchitecten, bijgekomen. Het resultaat is, zoals te zien, een sfeervolle omgeving in een unieke combinatie van zorg en tuinderij. Op het terrein zijn de modeltuinen en de kassen gratis te bezichtigen.

Ga bij de wegwijzer rechtsaf en daarna links langs de gebouwen (en een prachtige beuk). Loop aan het einde rechtsaf langs het oude hoofdgebouw tot aan de asfaltweg. Ga hier rechtsaf en vervolgens de eerste weg linksaf, de Stichtingsweg. In de wegberm staat een rij fraaie inlandse (zomer)eiken.

Ga aan het einde van de weg rechtsaf de Ruitersmolenweg in en vervolg deze tot aan de Tullekensmolenweg. Sla hier rechtsaf.

Recht tegenover ziet u het talud van de 'opgeleide' Oude Beek, met erachter een verdeelwerk. Even verderop staan links de gebouwen van de Tullekensmolen, na 40 jaar van verval, omgebouwd en in 2011 heropend als Oldtimer-museum. Tijdens de openingstijden van het museum en/of tuincentrum kan men rondkijken naar het herstelde molenrad met originele gietijzeren velgen en de nieuwe watergoot aan de achterzijde van het gebouw. Voor de liefhebber: breng een bezoek aan het museum. Loop (daarna) langs het museum naar links langs het molenwerk. Ga het trapje naast de schoorsteen op, volg de beek over het dijkje tot aan de 54 treden tellende, bijzonder geconstrueerde vistrap. Volg de 'onderbeek' verder over het graspad terug tot het parkeerterrein. Het is de moeite waard ook nog even rechtdoor te lopen voor een rondje door de fraai aangelegde siertuin naast het tuincentrum.

Volg de Tullekensmolenweg verder tot de eerste weg links, de Oude Apeldoornseweg. Steek hier schuin over en volg het paadje met de beek aan de linkerkant. De beek langs het pad is nog steeds opgeleide. Links tussen de bomen is het oorspronkelijke beekdal te zien; thans een beschermd landschap.

Ga aan het eind van het pad het bruggetje over en direct linksaf het pad langs het verbindingskanaaltje op. Dit kanaaltje doet dienst om het water van de beek te kunnen omleiden als het molenrad moet worden onderhouden. Na de bijenstal is vanaf links de onderbeek, komend vanaf de vistrap, te zien.

Wandel het pad langs de boomgaard af en ga linksaf, over het bruggetje, weer terug naar het beginpunt van dit ommetje bij de Ruitersmolen.

